

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА
ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ГУЛИСТОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

КОМПОЗИЦИЯ ФАНИДАН

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР ИШЛАНМАСИ

Тузувчи: А.А.Берикбаев

Гулистон-2010

AMALIY VAZIFALARGA USLUBIY KO'RSATMALAR VA JADVALLAR

1.1. AMALIY VAZIFALARGA USLUBIY KO'RSATMALAR

1-vazifa.

Obyektni nuqta, kvadratni kartochka markaziga joylashtirish.

Vazifa maqsadi: obyekt va fon tushunchalarini mustahkamlash, kartochkaning ko'rinish markazini topa olish va unda joylashtirish; fon va obyekt tushunchalarini mustahkamlash.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkaga qora ruchka bilan nuqta qo'yiladi, applikatsiya (qora qog'ozdan kesiladi) uslubi bilan kvadrat yopishtiriladi.

2-vazifa.

Obyektni teng yonli uchburchak, aylanani kartochka markaziga joylashtirish.

Vazifa maqsadi: obyekt va fon tushunchalarini mustahkamlash, kartochkaning ko'rinish markazini topa olish va unda joylashtirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm kartochkaga applikatsiya uslubi bilan (qora qog'ozdan kesiladi) teng yonli uchburchak va aylana yopishtiriladi.

3-vazifa.

Uch obyektni - teng yonli uchburchak, aylana va kvadratni kartochka markaziga joylashtirish.

Vazifa maqsadi: obyekt va fon tushunchalarini mustahkamlash, mutanosiblik hissini rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm kartochkaga applikatsiya uslubi bilan (qora qog'ozdan kesiladi) teng yonli uchburchak va aylana yopishtiriladi.

4-vazifa.

Nuqtadan vosita sifatida foydalanib abstrakt rasm yaratish.

Vazifa maqsadi: g'ayrioddiy vosita - nuqta yordamida nostandart rasmni yaratish va joylashtirishda abstrakt fikrlashni rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

5-vazifa.

Miller sonidan foydalanib abstrakt rasm yaratish (7 obyekt plus-minus 2 obyekt).

Vazifa maqsadi: g'ayrioddiy vosita - nuqta yordamida nostandart rasmni yaratish va joylashtirishda abstrakt fikrlashni rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

6-vazifa.

Nuqta yordamida statik fon yaratish orqali statika va fon tushunchalarini tahlil qilish.

Vazifa maqsadi: statika va fon tushunchalarini mustahkamlash

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

7-vazifa.

Nuqta yordamida dinamik fon yaratish orqali dinamika va fon tushunchalarini tahlil qilish.

Vazifa maqsadi: dinamika va fon tushunchalarini mustahkamlash.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

8-vazifa.

Nuqta yordamidagi qoramtir, o'rtacha qoramtir, yorqin - uchta bir-biri bilan kelishuvchi tekisliklardan iborat kompozitsiyani kartochkada joylashtirish.

Vazifa maqsadi: nyuans tushunchasini mustahkamlash.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

9-vazifa.

Chiziq obyektini kartochkaning ko'rinish markazida joylashtirish.

Vazifa maqsadi: ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchka va chizg'ichdan foydalanish.

10-vazifa.

Hissiyotlarning grafik ifodasi, quvonchni ifodalovchi kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: abstrakt fikrlash va ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

11-vazifa.

Hissiyotlarning grafik ifodasi, o'tkir og'riqni ifodalovchi kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: abstrakt fikrlash va ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

12-vazifa.

Hissiyotlarning grafik ifodasi, simillab og'rishni ifodalovchi kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: abstrakt fikrlash va ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

13-vazifa.

Chiziq xususiyatidan foydalangan holda perspektivali kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: abstrakt fikrlash va ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

14-vazifa.

Chiziq xususiyatidan foydalangan holda chuqurlashgan kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: abstrakt fikrlash va ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

15-vazifa.

Chiziq yordamidagi qoramtir, o'rtacha qoramtir, yorqin - uchta bir-biri bilan kesishuvchi tekisliklardan iborat kompozitsiyani kartochkaga joylashtirish.

Vazifa maqsadi: nyuans tushunchasini mustahkamlash.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

16-vazifa.

Optik illuziyalar (ko'zni chalg'ituvchi sarob farazlar).

Vazifa maqsadi: asbtrakt fikrlash va ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish.

Vazifani bajarish metodikasi: 10x10 sm li kartochkada, qora gelli ruchkadan foydalanish.

17-vazifa.

Hajmiy elementlar yordamida statik kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: abstrakt fikrlash va ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish; metr tushunchasini mustahkamlash.

Vazifani bajarish metodikasi: A-3 listida yelimlangan hajmiy to'g'ri burchaklardan foydalanish.

18-vazifa.

Hajmiy elementlar yordamida dinamik kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: abstrakt fikrlash va ko'z bilan chamalashni, muvozanat hissini rivojlantirish, ritm tushunchasini mustahkamlash.

Vazifani bajarish metodikasi: A-3 listida yelimlangan hajmiy to'g'ri burchaklardan foydalanish.

1.2. HAJMIY KOMPOZITSIYA Bo'YICHA AMALIY VAZIFALARGA USLUBIY Ko'RSATMALAR

1-vazifa. ‘ ,

Turli gabarit o'lchamdagi oddiy geometrik elementlardan iborat frontal kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: oddiy geometrik elementlardan iborat frontal kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) oddiy geometrik figuralar yelimlanadi. Bu elementlar o'lchami jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda, frontal kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabin tomonidan frontal (to'ppa-to'g'ridan) idrok qilinadigan va yon tomondan ko'rishni talab qilmaydigan tekislik kompozitsiyasini yaratish vazifasi bajariladi.

2-vazifa.

Turli gabarit o'lchamdagi oddiy geometrik elementlardan iborat hajmiy kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: oddiy geometrik elementlardan iborat hajmiy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) oddiy geometrik figuralar yelimlanadi. Bu elementlar o'lchami jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda hajmiy kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabinga har tomondan idrok qiladigan hajmiy kompozitsiya yaratish vazifasi topshiriladi.

3-vazifa.

Turli gabarit o'lchamdagi oddiy geometrik elementlardan iborat chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: oddiy geometrik elementlardan iborat chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) oddiy geometrik figuralar yelimlanadi. Bu elementlar o'lchami jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabin tomonidan fazo, chuqurlik, perspektivani ko'rsatish vazifasi bajariladi.

4-vazifa.

Bir-biriga kontrast turli gabarit o'lchamli oddiy geometrik elementlardan iborat frontal kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: bir-biriga kontrast geometrik elementlardan iborat frontal kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) oddiy kontrast geometrik figuralar yelimlanadi. Bu elementlar o'lcharai jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda frontal kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabinga frontal (to'ppa-to'g'ridan) idrok qilinadigan va yon tomondan ko'rinishni talab qilmaydigan tekislik kompozitsiyasini yaratish vazifasi topshiriladi.

5-vazifa.

Bir-biriga kontrast, turli gabarit o'lchamli, oddiy geometrik elementlardan iborat hajmiy kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: bir-biriga kontrast geometrik elementlardan iborat hajmiy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) oddiy kontrast geometrik figuralar

yelimlanadi. Bu elementlar o'lchami jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin.

Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda hajmiy kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabin tomonidan har tomondan idrok qilinadigan hajmiy kompozitsiya yaratish vazifasi bajariladi.

6-vazifa.

Bir-biriga kontrast turli gabarit o'lchamli, oddiy geometrik elementlardan iborat chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: bir-biriga kontrast geometrik elementlardan iborat chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) oddiy kontrast geometrik figuralar yelimlanadi. Bu elementlar o'lchami jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabinga fazo, chuqurlashuv, perspektivani ko'rsatish vazifasi topshiriladi.

7-vazifa.

Turli gabarit o'lchamli murakkab geometrik elementlardan iborat frontal kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: murakkab geometrik elementlardan iborat frontal kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) murakkab geometrik figuralar yelimlanadi. Bu elementlar o'lchami jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda frontal kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabin tomonidan frontal idrok qilinadigan va yon tomondan ko'rinishni talab qilmaydigan tekis kompozitsiya yaratish vazifasi bajariladi.

8-vazifa.

Turli gabarit o'lchamli murakkab geometrik elementlardan iborat hajmiy kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: murakkab geometrik elementlardan iborat hajmiy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) murakkab geometrik figuralar yelimlanadi. Bu elementlar o'lchami jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda hajmiy kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabin tomonidan frontal idrok qilinadi va yon tomondan ko'rinishni talab qilmaydigan hajmiy kompozitsiya yaratish vazifasi bajariladi.

9-vazifa.

Turli gabarit o'lchamli murakkab geometrik elementlardan iborat chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: murakkab geometrik elementlardan iborat chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni qo'llash ham mumkin) murakkab geometrik figuralar yelimlanadi, bu elementlar o'lchami jihatidan bir xil yoki turlicha bo'lishi mumkin. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabinga fazo, chuqurlashuv, perspektivani ko'rsatish vazifasi topshiriladi.

10-vazifa.

Relyefdan foydalanib, frontal kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: relyefdan foydalanib, frontal kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada relyef yuza tashkil qilish mumkin bo'lgan elementlar yelimlanadi, qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni ham qo'llash mumkin) murakkab relyef qir qiladi. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda frontal kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabin tomonidan frontal idrok qilinadigan va yon tomondan ko'rinishni talab qilmaydigan tekis kompozitsiya yaratish vazifasi bajariladi.

11-vazifa.

Relyefdan foydalanib, hajmiy kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: relyefdan foydalanib, hajmiy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada relyef yuza tashkil qilish mumkin bo'lgan elementlar yelimlanadi, qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni ham qo'llash mumkin) murakkab relyef qir qiladi. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda hajmiy kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabin tomonidan har tarafdin idrok qilinadigan hajmiy kompozitsiya yaratish vazifasi bajariladi.

12-vazifa.

Relyefdan foydalanib chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya yaratish.

Vazifa maqsadi: relyefdan foydalanib, chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada relyef yuza tashkil qilish mumkin bo'lgan elementlar yelimlanadi, qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni ham qo'llash mumkin) murakkab relyef qir qiladi. Undan kompozitsiyaning hamma qonunlarini qo'llagan holda chuqurlashgan-fazoviy kompozitsiya bajariladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabinga fazo, chuqurlashuv, perspektivani ko'rsatish vazifasi topshiriladi.

13-vazifa.

Ixtiyoriy geometrik figuralar va relyef elementlaridan foydalanib, «hajmda hajm» kompozitsiyasini yaratish.

Vazifa maqsadi: fazoviy kompozitsiya uyg'unligini o'rganish.

Vazifani bajarish metodikasi: auditoriyada qog'oz yoki kartondan (boshqa materiallarni ham qo'llash mumkin) bir hajmiy kompozitsiya boshqa hajmiy kompozitsiya ustiga joylashtirilgan fazoviy kompozitsiya yaratish mumkin bo'lgan elementlar yelimlanadi. Ixtiyoriy geometrik figuralar va relyef elementlaridan shunday hajmiy kompozitsiyalar bajariladiki, ularning yordamida fazoviy kompozitsiya yaratish mumkin bo'lsin. Bunda kompozitsiyaning hamma qonunlaridan foydalaniladi. U simmetrik yoki asimmetrik, dinamik yoki statik bo'lishi mumkin.

Tomoshabin tomonidan har taraflama idrok qilinadigan «hajmda hajm» kompozitsiyasini yaratish vazifasi bajariladi.